

ماهنامه ریسک کشوری اوت ۲۰۰۹

گروه ریسک کشوری و همکاریهای بین المللی

صندوق ضمانت صادرات ایران

هنگ کنگ

افغانستان

نیجریه

نیجر

ج.د.کنگو

لیبی

آفریقای جنوبی

مجارستان

ج. چک

مکزیک

کلمبیا

سوریه

شهریور ماه ۸۸

آفریقا

لیبی: اتهام وجود برنامه های پشت پرده بدنبال آزادی بمبگذار حادثه لاکربی

وقایع: عبدالباسط علی محمد المقرحی که در سال ۲۰۰۱ به عنوان عامل بمب گذاری هواپیمای پان امریکن (معروف به بمبگذاری لاکربی) محکوم شده بود، در ماه جولای بدنبال تشدید بیماری سرطان، آزاد شد. علاوه بر مسئله آزادی او، انگیزه های پشت پرده این اقدام، مورد انتقاد برخی واقع شده و مقامات بلند پایه لیبی تلویحاً به این نکته اشاره می کنند که آزادی این تبعه لیبیایی، بخشی از معامله بزرگی است که بر اساس آن فعالیت شرکت های شل و بریتیش پترولیوم در لیبی تسهیل خواهد شد. این دو شرکت بدنبال لغو تحریم های بین المللی وارد بخش جذاب نفت و گاز لیبی شدند، که تاخیرهای بوجود آمده در مراحل اداری، مانع فعالیتهای اکتشافی آنها گردیده است. گفته می شود این تاخیرها با تقاضای آزادی المقرحی بی ارتباط نبوده است.

تاثیر بر ریسک کشور:

صرف نظر از صحت موارد مطروحه، کشور لیبی برغم اقداماتی که در راستای بازسازی وجهه جهانی خود در سالهای اخیر اجرا نموده، هنوز برای سرمایه گذاران خارجی، کشوری پرخطر محسوب می شود. بخش هیدرو کربن پشتوانه اقتصاد این کشور است و دولت لیبی در تلاش برای تنوع بخشی اقتصادی و کاهش آسیبهای ناشی از نوسان قیمت نفت، از درآمدهای فراوان این بخش استفاده می کند. بنابراین پس از چندین دهه انزوای سیاسی و رویه های نامناسب اقتصادی، سرمایه گذاری مستقیم خارجی در بخش نفت و گاز

جهت حفظ درآمدها برای توسعه کشور حائز اهمیت می‌باشد. در هر حال لیبی در نظر دارد از مسئله اجازه دسترسی خارجیان به بخش نفت و گاز، در راستای اهداف سیاسی بهره‌برداری نماید.

ج.د. کنگو (زئیر): حمایت صندوق بین‌المللی پول، بهبود روابط دیپلماتیک منطقه ای و توافق بر سر قرارداد معدن با کشور چین

وقایع: کابینا رئیس‌جمهور این کشور روابط خود را با همسایگان به آهستگی از سر می‌گیرد که در مرحله اول از برقراری ارتباط با کشور رواندا مطرح است. پس از ملاقات رسمی کابینا با کاگامه رئیس‌جمهور رواندا، روابط سیاسی دو کشور که از زمان جنگ سال ۱۹۹۸ قطع شده بود مجدداً در حال از سرگیری است. همچنین طرفین متعهد شده‌اند در ماه‌های آینده همکاریهای اقتصادی خود را آغاز نمایند. در مرحله دوم نیز ج.د. کنگو و اوگاندا اقدام به تعیین مجدد سفیر در کشورهای یکدیگر نموده‌اند. شایان ذکر است هنگامیکه در پایان سال ۲۰۰۸ کابینا به نیروهای مسلح رواندا و اوگاندا اجازه داد از خاک این کشور برای مقابله با نیروهای آزادیبخش دمکراتیک رواندا و نیروهای ارتش مقاومت پروردگار اوگاندا استفاده کنند، نشانه‌های اولیه بهبود روابط ج.د. کنگو با هر دو کشور قابل ملاحظه بود.

در زمینه اقتصادی دو تحول مهم اقتصادی اتفاق افتاده‌اند. کشورهای چین و ج.د. کنگو تحت فشار کشورهای غربی اهدا کننده کمک مالی، سرانجام تصمیم به اصلاح شرایط قرارداد بسیار بزرگ ۹ میلیارد دلاری در زمینه پروژه های زیربنایی بخش معدن گرفته‌اند. بر این اساس ج.د. کنگو موضوع ارائه ضمانت نامه دولتی برای پروژه معدن را منتفی کرده، چرا که با توجه به وضعیت بدهی و ظرفیت بازپرداخت این کشور، ایجاد تعهدات بزرگ جدید، بیشتر از ظرفیت ج.د. کنگو بوده و از دید اعتباردهندگان غربی غیرقابل قبول می‌باشد؛ از سوی دیگر چین نیز بخش دوم پروژه به ارزش ۳ میلیارد دلار را به حالت تعلیق درآورده است. سرانجام آنکه در پایان ماه اوت قرار بود صندوق بین‌المللی پول تحت برنامه حمایتی خود با هدف کمک به کشورهای جنوب صحرا برای مقابله با بحران جهانی، مبلغ ۶۰۰ میلیون دلار به ج.د. کنگو کمک نماید.

تاثیر بر ریسک کشور: پیشرفت اخیر روابط سیاسی اقدامی مثبت در جهت استقرار امنیت بیشتر در منطقه پرتنش Great Lake محسوب می‌شود و از آنجائیکه کاهش تنش‌ها و روابط خصمانه نیاز به گذشت زمان دارد این تحولات باید تقویت شوند. به علاوه اصلاحات اعمال شده در قرارداد معدن ممکن است راه را برای بخشودگی بدهی این کشور در چارچوب HIPC (کشورهای فقیر بسیار بدهکار) که مدتها بدنبال آن بودند، را در خلال سال ۲۰۱۰ هموار نماید. صندوق بین‌المللی پول قرار است قبل از بخشودگی بدهی، برنامه مالی جدید را تصویب نموده و کنگو نیز مراحل پیشرفت را بویژه در زمینه تامین مالی عمومی و سیاستهای کلان اقتصادی طی نماید. از آنجا که بخشودگی بدهی تحت برنامه HIPC بدهی خارجی بسیار

زیاد این کشور را بطور قابل ملاحظه‌ای کاهش می‌دهد، موضوعی اساسی محسوب می‌شود، این در حالی است که کمکهای اخیر صندوق بین‌المللی پول، فقدان ذخایر ارزی این کشور را جبران خواهد کرد.

نیجر: تمدید دوره ریاست جمهوری تانجا در چارچوب قانون اساسی جدید

وقایع: رئیس جمهور تانجا (Tandja) از تمام ابزار ضروری برای نیل به هدفش استفاده نمود. او پارلمان را به حالت تعلیق درآورده، دادگاه قانون اساسی که با وی مخالفت می‌کرد را منحل و مجدداً با ساختاری جدید تشکیل داده، و پس از همه‌پرسی اقدام به دستگیری رهبر مخالفین نمود. تانجا در همه‌پرسی اصلاح قانون اساسی برای تمدید دوره‌اش تا پایان سال ۲۰۱۲ به پیروزی رسید که این امر ضمن حذف محدودیت دوره ریاست جمهوری و تقویت اختیارات آن، امکان حضور وی بر مسند ریاست جمهوری را برای دور سوم فراهم می‌کند. پیروزی بزرگ تانجا در همه‌پرسی که با ۹۲٪ آراء همراه بود احتمالاً از طریق تقلب گسترده بدست آمده که مشروعیت ضعیف او را بیش از پیش تضعیف می‌کند.

تأثیر بر ریسک کشور: تانجا بطور فزاینده‌ای از سوی جامعه بین‌المللی، احزاب مخالف و جامعه مدنی منزوی شده است. با فرض اینکه شرکای ائتلاف سابق از مشارکت در دولت جدید امتناع کنند، قدرت سیاسی در اختیار وی و حامیان نزدیکش خواهد بود. انتظار می‌رود اقدامات شدید جامعه جهانی از قطع کمکهای اتحادیه اروپا گرفته تا تحریمهای اقتصادی اتحادیه آفریقا و جامعه اقتصادی کشورهای غرب آفریقا بر علیه نیجر اعمال گردد. در عین حال آقای تانجا با توجه به برخورداری از حمایت ارتش و اتحادیه تجار ظرفیت غلبه بر اینچنین فشارهایی را دارد. به علاوه در صورتیکه اوضاع امنیتی و سیاسی بدتر شود، در بخش سودآور معدن (مانند اورانیوم) احتمالاً سرمایه‌گذاری‌های گسترده‌ای صورت می‌گیرد که حمایت بیشتری را برای رئیس جمهور فراهم می‌کند.

نیجریه: برنامه مهم کمک‌رسانی به ۵ بانک بزرگ داخلی

وقایع: نتایج اولیه حسابرسی بانک مرکزی نیجریه از ۲۴ بانک داخلی انتشار یافته است. براساس این گزارش در حالیکه ۵ بانک نیجریه‌ای به لحاظ مالی وضعیت مناسبی داشته و از سرمایه کافی برخوردارند، ۵ بانک دیگر (شامل Afribank، Finbank، Intercontinental Bank، Oceanic Bank و Union Bank) که ۴۰٪ مجموع وامهای سیستم بانکی را ارائه داده‌اند بدلیل وجود مبالغ بسیار زیاد وامهای مشکوک‌الوصول با مشکلات زیادی دست بگریبانند. این نوع «وامهای بد» که ناشی از قصور مشتریان بخش نفت و گاز و زیانهای ناشی از فعالیتهای سوداگرانه در بازار بورس هستند، ۴۰٪ از مجموع وامهای این بانکها را به خود اختصاص می‌دهند. رئیس جدید بانک مرکزی در پاسخ به این موضوع، دو اقدام مهم را برای نجات

بانکهای تضعیف شده اتخاذ نموده است. در وهله اول بانک مرکزی تعهد نمود مبلغ ۱/۸ میلیارد یورو به این بانکها تزریق کند تا آنها بتوانند نیازهای سرمایه‌ای شان را تامین کنند. این برنامه کمک‌رسانی بزرگترین کمک اعطایی به بخش بانکی آفریقا محسوب می‌شود. در وهله دوم بانک مرکزی اقدام به برکنار نمودن مدیران بانکها بدلیل سوء مدیریت و سوء عملکرد احتمالی نمود.

تأثیر بر ریسک کشور: تجدید ساختار ۵ بانک بزرگ نیجریه از سوی بانک مرکزی با هدف اعتماد سازی به سیستم تضعیف شده مالی این کشور صورت می‌گیرد. بنظر می‌رسد شوک درمانی بانک مرکزی در افزایش شفافیت بخش بانکی و مصمم نمودن آن در انجام اقدامات ضروری برای حفظ توان مالی بانکها، تضمین سپرده‌های نیز بانکها (شاید باقوت بیشتری نسبت به وامهای خارجی) و ثبات این بخش موثر می‌باشد. با وجود این برخی از ۱۴ بانک باقیمانده که تحت حسابرسی هستند ممکن است تا اواخر سپتامبر (هنگامیکه انتظار می‌رود حسابرسی پایان یابد) به تزریق سرمایه مجدد از سوی دولت نیاز داشته باشند. نیجریه در حالیکه با ریسک نظام‌مند تشدید شده‌ای مواجه می‌باشد، ممکن است کاهش در اعتبارات و سپرده‌ها و همچنین تجدید فشار بر واحد پول خود (نایرا) را تجربه کند. علاوه بر این، عملیات کمک رسانی از سوی دولت به بانکها، احتمالاً وضعیت کلی کسری و بدهی دولتی را بیش از پیش بدتر نموده و ریسک قدرت پرداخت نیجریه که قبلاً بواسطه کاهش قیمت نفت و درآمدهای نفتی کشور آسیب دیده، را افزایش دهد.

افغانستان: برگزاری انتخابات ریاست جمهوری و شوراهای ایالتی با وجود آشوبهای سیاسی

وقایع: در ۲۰ اوت ۲۰۰۹ دومین انتخابات ریاست جمهوری افغانستان با شرکت بیش از ۴۰ نامزد برگزار گردید. بر طبق آمار غیررسمی اولیه رئیس جمهور فعلی آقای حامد کرزی از رقیب اصلی خود عبدا.. وزیر سابق امور خارجه پیش افتاده است. چنانچه هیچیک از نامزدها نتوانند اکثریت آراء را کسب کنند دور دوم انتخابات در ماه اکتبر برگزار خواهد شد. قرار است نتایج رسمی این انتخابات شامل تعداد آراء تا نیمه سپتامبر اعلام شود. معهدا در مورد اختلال در شمارش و تقلب، ادعاهایی از طرف رقبای سیاسی کرزای اعلام می‌شود. علاوه بر این، حملات طالبان به کابل و حداقل ۳ استان جنوبی کشور منجر به بسته شدن ۸۰۰ حوزه رای‌گیری شد که مشارکت ملی را کاهش داده و بر مشروعیت دولت تأثیر دارد. این خشونتها قبل از انتخابات تشدید شده بود. نکته قابل ذکر آنکه کرزی و دولت او در مدت ۵ سال گذشته نتوانستند امنیت را ارتقاء دهند و طالبان از سال ۲۰۰۶ برغم حضور نیروهای خارجی، قوای خود را

بشدت تقویت کرده است. لازم بذکر است که نیروهای طالبان کنترل ۱۰ ناحیه در جنوب را از قبل در اختیار دارند و تهدید کرده‌اند که ۱۳۰ ناحیه دیگر از مجموع ۳۸۰ ناحیه در کشور را اشغال خواهند کرد.

تأثیر بر ریسک کشور: مشروعیت دولت احتمالاً ضعیف باقی خواهد ماند و ناامنی، فساد داخلی و ضعف نهادها در افغانستان تداوم می‌یابد. از نقطه نظر اقتصادی روند بهبودی کند است و این کشور شدیداً به کمکهای خارجی (که بیش از ۵۴٪ از واردات را در سال ۲۰۰۷ تشکیل می‌داد)، وابسته می‌باشد.

هنگ کنگ: در حال خروج از بحران؟

ارقام تولید ناخالص داخلی واقعی سه‌ماهه دوم نشان می‌دهد که هنگ کنگ همانند تعدادی از کشورهای آسیائی دیگر توانسته مجدداً به رشد اقتصادی دست یابد، به نحویکه عملکرد اقتصادی آن در مقایسه با سه‌ماهه قبل با نرخ بیش از حد انتظار - ۳/۳٪ - رشد داشته است. این اولین باری است که بعد از سه ماهه اول ۲۰۰۸، هنگ کنگ رشد داشته، البته هنوز مقایسه این دوره زمانی با سال گذشته انقباض اقتصادی ۳/۸٪ را نشان می‌دهد. افزایش تقاضای داخلی بواسطه سیاستهای پولی انبساطی و بسته‌های مشوق مالی، عامل اصلی رشد اقتصادی این کشور می‌باشد، این درحالیست که از یک سو مصارف بخش خصوصی و دولتی افزایش یافته، و از سوی دیگر سرمایه‌گذاری بخش خصوصی همچنان رو به کاهش است. صادرات و واردات کالا و خدمات مجدداً در حال برگشت به حالت عادی است، که افزایش تقاضا در چین به این بهبود صادرات کمک شایانی نموده است. نرخ بیکاری اعلام شده در ماه آگوست همانند نرخ اعلامی قبلی ۵/۴٪ بود که این خود نشان دیگری از بهبود اوضاع می‌باشد.

سوریه: تغییر اوضاع به سبک خاص خود

علیرغم کاهش سردی روابط میان سوریه و دولت جدید آمریکا، تداوم تحریمهای بخشی آمریکا (تجدید شده در ماه مه سالجاری) بعلاوه تنشهای منطقه، منجر به بی‌ثباتی‌های نسبی سیاسی در این کشور شده، اگرچه بنظر می‌رسد که رئیس‌جمهور بشار اسد و حزب بعث کنترل مناسبی بر اوضاع کشور دارند. بخش کشاورزی و صنعت به ترتیب ۱۵٪ و ۳۰٪ کل تولید ناخالص داخلی کشور را تشکیل می‌دهند که این نشاندهنده کاهش نسبی اهمیت بخش پنبه و از سوی دیگر تداوم اتکاء به درآمدهای نفتی (برابر با ۴۰٪ درآمدهای صادراتی) می‌باشد. انتظار می‌رود که رشد اقتصادی سالانه فقط حدود ۲٪ در سال ۲۰۰۹ و ۳-۴٪ در سال ۲۰۱۰ باشد که این امر می‌تواند بهبود ضعیف تقاضا در بخش انرژی در جهان را نشان دهد.

کلمبیا: بروز عکس‌العملهای متفاوت در قبال ایجاد پایگاه نظامی آمریکا در کلمبیا

وقایع: پس از آنکه کشور اکوادور از تمدید قرارداد پایگاه مانتا امتناع ورزید، کلمبیا اجازه تاسیس پایگاههای نظامی آمریکا در کشورش را صادر نمود که این امر اعتراضات همسایگان کلمبیا را برانگیخت. ونزوئلا، اکوادور، بولیوی و نیکاراگوئه بدلیل نگرانی بابت حضور فزاینده نظامی آمریکا در منطقه، به طرح مذکور اعتراض نموده‌اند. در مقابل، کشورهای برزیل، شیلی، پاراگوئه و اروگوئه گفته‌اند به تصمیم این کشور احترام می‌گذارند. در این میان پرو به عنوان متحد آمریکا در مبارزه با قاچاق مواد مخدر از طرح کلمبیا حمایت میکند. لازم به ذکر آنکه، اوریب رئیس‌جمهور کلمبیا از این طرح دفاع کرده و هدف از آن را مبارزه با قاچاق مواد مخدر و تروریسم اعلام نموده است.

تاثیر بر ریسک کشور: موضوع پایگاههای نظامی نشان می‌دهد که تنشها بین واشنگتن و متحدان ونزوئلا همچنان زیاد است، اگرچه در واقعیت برخوردی صورت نمی‌پذیرد. گرچه چاوز قبلاً قطع واردات از شریک عمده خود کلمبیا را اعلام کرده بود و به واردات از برزیل و آرژانتین روی آورده است، اما با توجه به اینکه روابط تجاری کلمبیا و ونزوئلا برای هر دو کشور سودمند است قطع شدن این روابط بعید بنظر می‌رسد. به علاوه روابط تجاری بین این دو کشور بطور قابل توجهی به درگیریهایی دیپلماتیک در گذشته معطوف می‌باشد. لازم به ذکر آنکه در نیمه ماه اوت، اکوادور و کلمبیا روابطی را که از زمان انجام آخرین حملات هوایی به اردوگاه شورشیان مستقر در خاک اکوادور قطع شده بود، مجدداً از سر گرفتند.

مکزیک: اوضاع کشور در اواسط سال

موقعیت رئیس‌جمهور کالدرون (Calderon) در انتخابات اواسط ماه جولای تضعیف گردیده و مسائل امنیتی نیز یکی از نگرانیهای موجود می‌باشد، ولی ساختار کلی کشور همچنان دست نخورده باقی خواهد ماند. اقتصاد مکزیکی در رکود شدیدی بسر می‌برد به نحویکه نرخ تولید ناخالص داخلی واقعی در سه ماهه دوم احتمالاً در مقایسه با سال قبل ۱۰٪ کاهش خواهد داشت. البته انتظار می‌رود در نیمه دوم سال اوضاع اقتصادی اندکی بهبود یابد و در سال ۲۰۱۰ نیز رشد به ۲٪ الی ۲/۵٪ برسد. تورم و نرخهای بهره در حال کاهش می‌باشد، از سوی دیگر بعد از کاهش شدید ارزش پزو جدید (MXN) در طی بحران مالی جهانی، در حال حاضر این پول وضعیت نسبتاً باثباتی دارد. بواسطه دسترسی مکزیکی به «خط اعتباری قابل انعطاف- صندوق بین‌المللی پول» و «خط سوآپ فدرال آمریکا»، وضعیت نقدینگی خارجی مکزیکی مناسب می‌باشد. البته با توجه به کاهش درآمدهای نفتی، فشار زیادی بر کسری مالی کشور وجود دارد.

جمهوری چک: کاهش رشد اقتصادی

بعد از کاهش تولید ناخالص داخلی واقعی این کشور در سه ماهه اول سال به میزان ۳/۳٪، در سه ماهه دوم نیز در مقایسه با سال قبل این نرخ ۴/۹٪ (پیش بینی) کاهش یافته است که علت عمده آن سقوط بازده تولیدات بدلیل تضعیف مداوم و شدید تقاضای خارجی می باشد. کسری بودجه دولت مرکزی در نیمه اول سال ۲۰۰۹ به ۶۸ میلیارد کرون چک رسید که از میزان برنامه ریزی شده برای کل سال به میزان ۳۸ میلیارد کرون چک، ۷۹٪ بیشتر است؛ علت این امر اثرات رکود اقتصادی است که منجر به کاهش شدید درآمدها و واریزیهای بخش تامین اجتماعی و همچنین افزایش هزینه ها منتج از افزایش هزینه های تامین اجتماعی شده است. انتظار می رود که اقتصاد این کشور در سال ۲۰۰۹ کلاً ۳/۵٪ کاهش رشد داشته و کسری مالی نیز در کل از نرخ ۱/۵٪ تولید ناخالص داخلی در سال ۲۰۰۸ به ۴-۵٪ در سال ۲۰۰۹ برسد.

مجارستان: اقتصاد آسیب دیده

کاهش رشد اقتصادی در سه ماهه دوم تسریع یافته به نحویکه در مقایسه با همین مدت در سال قبل تولید ناخالص داخلی ۷/۶٪ کمتر شده، این در حالیست که در سه ماهه اول نیز ۶/۷٪ کاهش رشد به ثبت رسیده است؛ علت این امر سیاستهای پولی و مالی انقباضی و سقوط شدید میزان تقاضا می باشد. کاهش ۸/۵ درصدی نرخ بهره بر مبنای ۱۰۰ واحد پایه در پایان ماه جولای احتمالاً نمی تواند به میزان کافی باعث تحرک تقاضای داخلی گردد. این درحالیست که تقاضای داخلی همچنان بواسطه مشکلات بخش بانکی و میزان بالای بدهیهای ارزی محدود خواهد بود. انتظار می رود که تولید ناخالص داخلی واقعی سال ۲۰۰۹ در کل ۶٪ کاهش یابد. از اوایل سال ۲۰۰۸ روند نرخ تورم نزولی بود به نحویکه در ماه مارس ۲۰۰۹ این نرخ در مقایسه با سال قبل به ۲/۹٪ رسید، اما بالا رفتن قیمت مواد غذایی و افزایش مالیات بر ارزش افزوده و عوارض بر کالاهای مصرفی داخلی، باعث شد که تورم مجدداً روند صعودی یافته و در ماه جولای به ۵/۱٪ برسد.

گزارش اختصاصی از آفریقای جنوبی

کنگره ملی آفریقا در انتخابات پارلمانی ماه مه ۲۰۰۹ به پیروزی رسید. این حزب با وجود کسب حدود ۶۶٪ آراء، اکثریت دو سوم را در مجلس این کشور از دست داد و در نتیجه نمی تواند بطور یکجانبه در قانون اساسی تغییرات اعمال نماید. مجلس جدید، ژاکوب زوما را به عنوان رئیس جمهور جدید برگزید و ناظران داخلی و بین المللی سیاستهای رئیس جمهور را از نزدیک تحت نظر دارند. گروههای مخالف داخلی در مورد نامزدی Sandile Ngcobo به عنوان رئیس قوه قضائیه بدلیل اینکه بر طبق قانون اساسی در

مورد انتخاب وی با آنها مشورت نشده، اعلام نارضایتی کرده‌اند. همچنین هنگامیکه دولت آفریقای جنوبی در نیمه ماه اوت مهلت قانونی فروش دارایی های معادن را اعلام نمود، برخی از تحلیلگران آن را اولین گام در جهت ایجاد شرکت دولتی برای کمک به اشتغال دانستند. ضمناً در حالیکه نرخ بیکاری در ژوئن ۲۰۰۹ به ۲۳/۶٪ رسید، تنشهای اجتماعی و اقتصادی ممکن است به آسانی افزایش یابند که این امر با توجه به اعتراضات انجام شده برای شرایط بهتر زندگی در شهرها و برگزاری اعتصابات داخلی برای دستمزدهای بالاتر مشهود می‌باشد.

دولت به بحران اقتصادی پاسخ می‌دهد.

هنگامیکه زوما به ریاست جمهوری رسید اقتصاد این کشور وارد بدترین شرایط رکود در ۱۷ سال گذشته شده بود و از اینرو عمل به قولهای انتخاباتی نظیر ایجاد ۵۰۰ هزار شغل تا دسامبر ۲۰۰۹ مشکل خواهد بود. از طرفی تلاشهای حمایتی دولت همراه با کاهش درآمدهای مالیاتی به کسری بیشتر بودجه منجر شده است. از آنجا که انتظار می‌رود در آینده بدهی عمومی زیر ۳۵٪ تولید ناخالص داخلی باقی بماند، کسری بدهی عمومی بسیار زیاد نخواهد بود. همچنین تصمیم بانک مرکزی آفریقای جنوبی در ۱۴ اوت برای کاهش نرخ بهره که برای پنجمین مرتبه صورت می‌گیرد، بخشی از برنامه ایجاد محرک اقتصادی بشمار می‌آید. در سال ۲۰۰۸ اقتصاد آفریقای جنوبی تا ۳/۱٪ رشد نمود و پیش بینی می‌شود رشد اقتصادی سال ۲۰۰۹ به میزان ۱/۸٪- باشد. رشد تولید ناخالص داخلی از سه ماهه چهارم سال ۲۰۰۸ منفی بوده و اقتصاد وارد دوره رکود گردید. تولید ناخالص داخلی با رشد سالانه ۳٪ در سه ماهه دوم سال ۲۰۰۹ از وضعیت بهتری نسبت به سه ماهه اول که با کاهش ۶/۴ درصدی مواجه شد، برخوردار بود. بخش ساختمان با توجه به سرمایه‌گذاریهای عمومی و تدارک مسابقات فوتبال جام جهانی ۲۰۱۰ عملکرد مناسبی داشت. بخش صنعت و معدن نیز پس از کاهش تولید نزدیک به ۳۳٪ در سه ماهه اول ۲۰۰۹، در خلال سه ماهه دوم بدلیل افزایش تقاضای جهانی تا حدی به روال گذشته بازگشت داشت. قطع برق ممکن است در بهبود تدریجی بخش معدن که به انرژی زیادی نیاز دارد، مانعی ایجاد نماید. در سه ماهه دوم سال ۲۰۰۹ کاهش تولیدات کشاورزی بطور خاص حائز اهمیت بود و احتمال دارد آب و هوای نامناسب در ماههای آینده به این بخش آسیب برساند. با توجه به افت بازده در خلال سه ماهه گذشته، بخش تولیدات (کلی و جزئی) و نیز هتلها و رستوران ها با مشکلاتی مواجه هستند که البته این رویه منفی به کاهش هزینه‌کرد مصرف‌کنندگان و مبهم بودن وضعیت اقتصادی مربوط می‌شود. از آنجائیکه بانکهای داخلی دارائی‌های مشکل‌دار زیادی ندارند و از سوی دیگر به تامین مالی خارجی نیز چندان وابسته نیستند، بحران مالی جهانی تاثیر مهمی بر آنها نداشته است. با این حال بانکها نسبت به افزایش وامهای مشکوک الوصول بدلیل رکود قیمت مسکن، افزایش بیکاری و اعسار تجاری هشدار می‌دهند.

آفریقای جنوبی در معرض تبعات ناشی از شرایط اقتصاد جهانی قرار دارد.

آفریقای جنوبی از وضعیت اعتباری مناسبی برخوردار است و در حالی وارد بحران میشود که بدهی خارجی این کشور ۲۷٪ از تولید ناخالص داخلی آن در سال ۲۰۰۷ را تشکیل می‌دهد. از سال ۲۰۰۷ به بعد شرایط اعتباری سخت‌تر شده و برخی از طرحها بدلیل تامین مالی ناکافی به تاخیر افتاده‌اند. با این حال کشور مذکور به منظور تامین کسری حساب جاری، به جذب سرمایه کافی نیاز دارد. درآمدهای ارزی آفریقای جنوبی بمانند سایر کشورهای صادرکننده کالا، بدنبال پایین آمدن قیمت کالا و رکود حجم تجارت، کاهش یافته است. در سال ۲۰۰۸ کسری حساب جاری معادل ۷/۴٪ تولید ناخالص داخلی بود که انتظار می‌رود در سال ۲۰۰۹ این رقم کاهش یابد. رشد اقتصادی پایین‌تر به کاهش واردات می‌انجامد و با بهبود چشم انداز اقتصاد جهانی، انتظار می‌رود درآمدهای حساب جاری افزایش یابد. در واقع معدن و توریسم به عنوان دو منبع مهم درآمدهای ارزی نسبت به شرایط اقتصاد جهانی آسیب‌پذیر می‌باشند.

وضعیت نرخ مبادله پول آفریقای جنوبی (راند) از سه ماهه آخر سال ۲۰۰۸ بهبود یافته است. در پایان دسامبر ۲۰۰۸ نرخ برابری راند در برابر دلار آمریکا ۹/۴ راند و در ۲۸ ماه اوت ۷/۸ راند بوده است. راند نه تنها بدلیل بحران اقتصادی جایگاه خود را از دست نداد، بلکه انتخابات و منازعات سیاسی درون کنگره ملی آفریقا سبب افزایش سوداگری ارزی شدند. از آنجا که قیمت‌های کالاها ممکن است به میزان قابل ملاحظه‌ای نوسان داشته و از سوی دیگر دورنمای نسبتاً خوش‌بینانه برای اقتصاد جهانی روند معکوسی به خود بگیرد، در نتیجه این احتمال می‌رود که بی‌ثباتی نرخ ارز در آینده پیش آید.

صندوق ضمانت صادرات ایران بعنوان اولین موسسه اعتبار صادراتی تاسیس شده در خاورمیانه با صدور انواع بیمه نامه ها، ضمانت نامه‌ها و ارائه سایر خدمات مالی از صادرکنندگان کشور حمایت می‌نماید. در بیمه‌نامه‌ها ریسک عدم وصول مطالبات صادرکنندگان، سرمایه‌گذاران و یا بانکهای تامین مالی کننده ایشان از خریداران خارجی و بانکهای خارجی در بازارهای هدف تضمین می‌گردد. ضمانتهای صندوق نیز به صادرکنندگان در جذب تامین مالی از بانکها، قبل و بعد از حمل کمک می‌نماید. اعتبار سنجی خریداران خارجی و سایر خدمات صندوق نیز در بسیاری از موارد راهگشای صادرکنندگان، سرمایه‌گذاران و بانکهای ایرانی فعال در حوزه صادرات می‌باشد. نقشی که این موسسه در ایران ایفا می‌نماید همان نقشی است که در آلمان بر عهده هرمس، در ایتالیا: ساچه، در فرانسه: کوفاس، در ژاپن: Nexi و در چین بر عهده Sinosure قرار دارد. واحد ریسک کشوری و همکاریهای بین المللی بمنظور کاهش ریسک صادرات و سرمایه‌گذاری ایرانیان در سایر کشورها و همچنین اطلاع رسانیهای لازم، ضمن ارزیابی ریسک بانکها و کشورها، اقدام به تهیه یا ترجمه گزارشات مختلف در حوزه‌های ریسک کشوری، اوضاع اقتصادی و سایر موارد مرتبط می‌نماید.

پست الکترونیکی: intl@eqfi.org

وب سایت: www.eqfi.org.ir

منابع این شماره از ماهنامه:

- بولتن ریسک کشوری موسسه بیمه اعتبار صادراتی بلژیک (ONDD) – سپتامبر ۲۰۰۹
- بولتن ریسک کشوری موسسه بیمه اعتبار صادراتی آلمان (Euler Hermes) – آگوست ۲۰۰۹
- خبرگزاری های بین المللی Reuters, BBC